

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 10 mars 1916 kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

(3:e avd.)

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 14 januari 1916 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 1 under sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till provisorisk löne-reglering för befattningshavare i finansdepartementet, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden ovannämnda dag i fråga om provisorisk löne-reglering för justitiedepartementet angivna grunder och på de i samma protokoll förordade villkor, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 7,965 kronor, därav högst 175 kronor må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

*Provisorisk
löne-reglering
för departe-
mentet.
[1.] *)*

Departementschefens yttrande återfinnes å sid. 2 i statsrådsproto-kollet; och tillåter sig utskottet tillika hänvisa till det av departements-
chefen i nämnda yttrande åberopade anförande av chefen för justitie-
departementet till ovanberörda statsrådsprotokoll över justitiedeparte-
mentsärenden.

*) Hänvisar till punkt i statsverkspropositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer alltså,

att riksdagen må till *provisorisk lönereglering för befattningshavare i finansdepartementet*, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 14 januari 1916 i fråga om provisorisk lönereglering för justitiedepartementet angivna grunder och på de i samma protokoll förordade villkor, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 7,965 kronor, därav högst 175 kronor må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

Extra före-
dragande i
finansdeparte-
mentet.
[2.]

2:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 2 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet i ämnet innehåller hemställer utskottet,

att riksdagen må för *beredande av ersättning åt en extra föredragande i finansdepartementet* å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

Särskild före-
dragande i
finansdeparte-
mentet.
[3.]

3:o) I punkt 3 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till arvode åt en särskild föredragande i finansdepartementet samt till ersättning åt vikarie för honom under semester på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 7,315 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 3—12.

På sätt av departementschefen framhållits, beviljade 1913 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t till arvode åt en extra kansli-sekreterare i finansdepartementet med tjänstgöringsskyldighet enligt av departementschefen angivna grunder å extra stat för år 1914 ett belopp av 7,975 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav redan under år 1913 disponera 2,725 kronor.

Med detta anslag avsågs att bereda medel för anställande från och med den 1 juli 1913 av bemälda extra tjänsteman med avlöning av 5,050 kronor om året, varjämte till ersättning åt vikarie för honom under semester beräknades 200 kronor för vardera av åren 1913 och 1914.

Ifrågavarande tjänsteman skulle hava till åliggande att dels bereda och föredraga ärenden angående kommunernas finanshushållning samt angående statens byggnader och förhyrande av lokaler åt ämbetsverk och kommittéer, dels ock biträda expeditionschefen med beredningen särskilt av ärenden, som vore avsedda att föreläggas riksdagen.

För enahanda ändamål beviljade riksdagen på extra stat för år 1915 ett anslag av 5,250 kronor.

Då i den till 1915 års riksdag avgivna statsverkspropositionen medel begärdes till arvode åt en extra kanslisekreterare för år 1916, meddelade chefen för finansdepartementet, att det visat sig under vissa förhållanden kunna vara önskvärt, att innehavaren av den extra kanslisekreterartjänsten icke utförde just de åligganden, för vilkas för rättande tjänsten tillkommit, utan att dessa åligganden, vilka i regel vore mer krävande än det arbete, som vanligen fordrades av en kanslisekreterare, uppdroges åt någon av departementets ordinarie kanslisekreterare. Det syntes därför departementschefen vara lämpligast, att den extra kanslisekreterarbefattningen, som fortfarande vore mer än väl behövlig till följd av departementets stora arbetsbörda, icke förbundes med någon bestämd tjänstgöringsskyldighet.

Med förklarande att riksdagen icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts nu omförmälda framställning, beviljade riksdagen för ifrågavarande ändamål på extra stat jämväl för år 1916 ett anslag av 5,250 kronor.

Enligt vad departementschefen nu meddelat, har sedermera en av departementets ordinarie kanslisekreterare förordnats att tillsvidare under år 1916 utföra ovannämnda åligganden. Den sålunda särskilt förordnade föredragandens avlöning vore den, som tillkomme honom såsom kanslisekreterare.

Departementschefen har vidare anført, att den föredragningsskyldighet beträffande kommunala finansärenden, som utgjorde den väsentligaste delen av ifrågavarande uppdrag, under den jämförelsevis korta tid, uppdraget varit meddelat, utvecklats sig till ett väsentligt mera krävande arbete än man från början torde haft anledning att räkna med, i det att beredningen av kommunernas ansökningar om tillstånd att upptaga lån, vilka ärenden utgjorde den vida övervägande delen av de kommunala finansärendena, blivit i olika riktningar alltmera ingående, samt att följaktligen den arbetsbörda, som ålåg föredraganden, icke oväsentligt vuxit, sedan tjänsten tillkom.

På grund härav har för ifrågavarande föredragande föreslagits en avlöningsförhöjning, som skulle ordnas så, att den extra kanslisekreterar-

tjänsten indroges och ersattes med en särskild föredragandetjänst på extra stat och avlönad med 7,000 kronor för år eller samma belopp, som utginge till vissa andra särskilda föredragande i olika departement, varjämte för vikariatsersättning under semester beräknats ett belopp av i runt tal 315 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet vill erinra därom, att, då år 1913 medel begärdes till arvode åt ifrågavarande extra kanslisekreterare, departementschefen ansett, att den föreslagna nya funktionären åtminstone tills vidare icke syntes böra åtnjuta högre avlöning än kanslisekreterare eller 5,050 kronor om året. Enligt vad utskottet inhämtat, har antalet kommunala låneärenden, vilka, såsom departementschefen framhållit, torde utgöra största delen av de ärenden, som beredas och föredragas av nämnde tjänsteman, under senare tid nedgått, i det att antalet av till departementet inkomna sådana ärenden, som år 1913 utgjorde 332, år 1914 minskats till 308 och år 1915 till 240. Härav lär man kunna draga den slutsatsen, att jämväl den arbetsböda, som åligger nämnde föredragande, blivit i ej obetydlig grad lättad.

Vid sådant förhållande finner utskottet de skäl, som anförts för den ifrågasatta avlöningsförhöjningen, ej tillräckligt övertygande, och får utskottet som ett ytterligare skäl mot att nu inrätta en ny särskild föredragandetjänst erinra därom, att, enligt vad chefen för justitiedepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1916 ställt i utsikt, förslag till en definitiv reglering av löneförhållandena inom statsdepartementen beräknas kunna framläggas vid nästkommande års riksdag.

Utskottet kan således för det närvarande icke tillstyrka den föreslagna avlöningsförhöjningen, utan får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *arvode åt en extra kanslisekreterare* samt till *ersättning åt vikarie för honom under semester* å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 5,250 kronor.

De centrala ämbetsverken.

4:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 4 gjorda framställning och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 13—17) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Anställande av en extra advokatfiskal hos kammarkollegium.

[4.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *anställande hos kammarkollegium av en extra advokatfiskal* på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 6,000 kronor.

5:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 5 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 17—18) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Ordnande av vissa kammarkollegii andra arkivkontor tillhörande handlingar.

[5.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *ordnande av vissa till kammarkollegii andra arkivkontor hörande handlingar* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 1,500 kronor.

6:o) Kungl. Maj:t har i punkt 6 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kan bli förelagd riksdagen, för ytterligare förstärkning av kammarkollegii arbetskrafter bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 69,500 kronor.

Ytterligare förstärkning av arbetskrafterna hos kammarkollegium.

[6.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Förstärkning
av arbets-
krafterna å
statskontorets
riksboksluts-
byrå.
[7.]

7:o) I punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kan bli förelagd riksdagen, till förstärkning av arbetskrafterna å statskontorets riksbokslutsbyrå bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 9,975 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Provisorisk
lönereglering
för kommers-
kollegium.
[8.]

8:o) Under punkt 8 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till provisorisk lönereglering för befattningshavare i kommerskollegium, i enlighet med av departementschefen tillstyrkta grunder och på av honom förordade villkor, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 12,345 kronor, därav högst 375 kronor finge användas till höjning av vikariatersättning under semester.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 23—25 i statsrådsprotokollet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *provisorisk lönereglering för befattningshavare i kommerskollegium*, i enlighet med av departementschefen tillstyrkta grunder och på av honom förordade villkor, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 12,345 kronor, därav högst 375 kronor må användas till höjning av vikariatersättning under semester.

Förstärkning
av arbets-
krafterna å
kommers-
kollegii indu-
stribyrå.
[9.]

9:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 9 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 25—28) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1917 till *förstärkning av arbetskrafterna å kommerskollegii in-*

distribyrå, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder och på de av honom förordade villkor, anvisa ett belopp av 10,532 kronor.

10:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 10 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 28—29) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Avlönande av en teknisk konsulent å kommerskollegii industribyrå.

[10.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1917 till *avlönande av en teknisk konsulent å kommerskollegii industribyrå* anvisa ett belopp av 5,825 kronor.

11:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 11 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 29—30) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Handläggning hos kommerskollegium av ärenden rörande svenska fartygs registrering m. m.

[11.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till bestridande av kostnader för *handläggning hos kommerskollegium av ärenden rörande svenska fartygs registrering m. m.* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 10,050 kronor.

12:o) Kungl. Maj:t har i punkt 12 föreslagit riksdagen att till anordnande av förhandskontroll å fartygs sjövärdighet, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder, å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag å 166,400 kronor.

Förhandskontroll å fartygs sjövärdighet.

[12.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 30—37 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har sistlidet års riksdag för år 1916 anvisat ett belopp av 163,400 kronor, därav 2,300 kronor avsetts för vikariatsersättningar m. m. inom fartygsinspektionen och 12,900 kronor för ersättning för skrivmaterialier m. m. åt fartygsinspektörerna.

Utskottets yttrande.

Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att nämnda poster skulle höjas, den förra med 800 kronor för att möjliggöra viss förut icke beräknad vikariatsersättning ävensom gottgörelse för vaktmästarbiträde, den senare

med 2,200 kronor för beredande av 100 kronors ökad ersättning för skrivmaterialier m. m. åt en var fartygsinspektör.

Beträffande höjningen av posten för vikariatsersättning m. m. inom fartygsinspektionen från 2,300 kronor till 3,100 kronor har utskottet icke haft något att erinra.

Vad däremot angår den föreslagna höjningen av posten för ersättning för skrivmaterialier m. m. åt fartygsinspektörerna från 300 kronor till 400 kronor för en var av dem, har utskottet ansett, att man av den korta tid av ej mer än ett år, varunder det ifrågavarande kontrollsystemet tillämpats, ej kunnat vinna tillräcklig erfarenhet för att vara övertygad om den ifrågasatta höjningens nödvändighet.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må till *anordnande av förhandskontroll å fartygs sjövärdighet*, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder, å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag å 164,200 kronor.

*Sjötekniskt
biträde hos
kommerskolle-
gium m. m.*

[13.]

13:o) I punkt 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* till avlönande av ett sjötekniskt biträde hos kommerskollegium m. m. på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 4,025 kronor, *dels ock* till ersättning för arbetshjälp åt det sjötekniska biträdet likaledes på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 1,500 kronor.

I fråga om utredningen hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 37—43.

*Utskottets
yttrande.*

Till arvode åt ett sjötekniskt biträde hos kommerskollegium har för innevarande år anvisats ett belopp av 3,000 kronor. Enligt det föreliggande förslaget skulle detta arvode höjas till 3,900 kronor, varjämte till vikariatsersättning under semester för biträdet skulle anslås ett belopp av 125 kronor.

Då utskottet anser tillräckliga skäl för den föreslagna höjningen föreligga, vill utskottet tillstyrka ifrågavarande framställning, därvid utskottet dock förutsätter, att de villkor och bestämmelser, som för år 1917 bliva gällande för åtnjutande av å ordinarie stat upptagna löneförmåner jämte provisoriskt avlöningstillägg, i tillämpliga delar förklaras skola gälla för uppbärande av ifrågavarande arvode.

Utskottet, som i övrigt icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må på extra stat för år 1917 anvisa:

a) till beredande av *arvode åt ett sjötekniskt biträde hos kommerskollegium* ett anslag av 4,025 kronor;

b) till ersättning för *arbetshjälp åt det sjötekniska biträdet* ett anslag av 1,500 kronor.

14:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 14 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 43—44) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Arvode till särskild sjö-åklagare hos kommerskollegium.

[14.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *beredande av arvode åt en särskild sjö-åklagare hos kommerskollegium* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 3,000 kronor.

15:o) I punkt 15 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för utgivande genom kommerskollegii försorg av en periodisk publikation, »kommersiella meddelanden», i huvudsaklig överensstämmelse med fastställd plan, på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 12,000 kronor.

Utgivande av en periodisk publikation, »kommersiella meddelanden».

[15.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 44—47 i statsrådsprotokollet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för utgivande genom kommerskollegii försorg av en periodisk publikation, »kommersiella meddelanden», i huvudsaklig överensstämmelse med fastställd plan, på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 12,000 kronor.

16:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 16 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 47) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Arvode till en vaktmästare i kommerskollegium.

[16.]

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1911—1916 ägt rum, till beredande av *arvode åt en vaktmästare hos kommerskollegium* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 1,175 kronor.

Förstärkning
av arbets-
krafterna hos
kammarrät-
ten.
[17.]

17:o) Kungl. Maj:t har i punkt 17 föreslagit riksdagen att i av-
bidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som
kan bli förelagd riksdagen, till förstärkning av arbetskrafterna hos
kammarrätten bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år
1917 beräkna ett belopp av 41,400 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under
riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riks-
dagen

anmäla.

Provisorisk
lönereglering
för befatt-
ningshavare
i statistiska
centralbyrån.
[18.]

18:o) I punkt 18 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till
provisorisk lönereglering för befattningshavare i statistiska centralbyrån,
i enlighet med de av departementschefen tillstyrkta grunder och på de
av honom förordade villkor, på extra stat för år 1917 bevilja ett för-
slagsanslag av 10,420 kronor, därav högst 325 kronor finge användas
till höjning av vikariatsersättning under semester.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 49 och 50 i statsråds-
protokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts före-
varande framställning, hemställer alltså,

att riksdagen må, i likhet med vad för inne-
varande år ägt rum, till *provisorisk lönereglering för
befattningshavare i statistiska centralbyrån*, i enlighet
med de av departementschefen tillstyrkta grunder och
på de av honom förordade villkor, på extra stat för
år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 10,420 kronor,
därav högst 325 kronor må användas till höjning av
vikariatsersättning under semester.

19:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 19 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 50 och 51) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Arvoden åt en
e. o. förste
aktuarie och
fyra e. o.
aktuarier
i statistiska
centralbyrån.

[19.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa dels till *arvode åt en extra ordinarie förste aktuarie i statistiska centralbyrån* ett anslag av 5,600 kronor, dels till *arvoden åt fyra extra ordinarie aktuarier i samma ämbetsverk* ett anslag av, för vardera, 3,900 kronor, eller tillsammans till arvoden åt en extra ordinarie förste aktuarie och fyra extra ordinarie aktuarier i statistiska centralbyrån ett anslag av 21,200 kronor.

20:o) Kungl. Maj:t har i punkt 20 föreslagit riksdagen att till förstärkning av det till arvoden åt tillfälliga biträden hos statistiska centralbyrån samt till vikariatsersättningar därstädes å ordinarie stat anvisade anslag å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 14,900 kronor, därav till extra kvinnliga biträden 11,900 kronor.

Förstärkning
av de till
arvoden åt
tillfälliga bi-
träden m. m.
hos statistiska
centralbyrån
anslagna
medel.

[20.]

I fråga om utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 51—55 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål är i innevarande års stat upptaget ett anslag å 9,900 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *förstärkning av det till arvoden åt tillfälliga biträden hos statistiska centralbyrån samt till vikariatsersättningar därstädes å ordinarie stat anvisade anslag* å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 14,900 kronor, därav till extra kvinnliga biträden 11,900 kronor.

21:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 21 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 56—57) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Provisorisk
lönereglering
för befatt-
ningshavare
i över-
intendents-
ämbetet.

[21.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *provisorisk löneroglering för*

befattningshavare i överintendentsämbetet, med undantag av kassören och bokhållaren, i enlighet med de av departementschefen tillstyrkta grunder och på de av honom förordade villkor, på extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 6,695 kronor, därav högst 145 kronor må användas till höjning av vikariatserättning under semester.

*Förstärkning
av arbetskraf-
terna hos över-
intendents-
ämbetet.*

[22.]

22:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 22 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 57—58) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *förstärkning av arbetskrafterna hos överintendentsämbetet* i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 10,000 kronor.

*Kostnader,
som förän-
ledas av över-
ståthållaräm-
betets och läns-
styrelsernas
befattning
med vissa slag
av registre-
ring.*

[23.]

23:o) Under tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 23 gjorda framställning och med hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 58) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *bestridande av kostnaderna för den överståthållareämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings-, försäkrings- och handelsregistren* å extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag å 4,000 kronor ävensom medgiva, att de till nämnda myndigheter inflytande avgifter för sådana registreringar och anmälningar må tillföras detta anslag såsom särskilda uppbördsmedel.

*Bankinspek-
tionen.*

[24.]

24:o) Kungl. Maj:t har i punkt 24 föreslagit riksdagen att från och med år 1917 upptaga det ordinarie reservationsanslaget till upprätthållande av bankinspektionens verksamhet med ett belopp av 63,400 kronor, att utgå direkt av bidrag till bankinspektionen.

I fråga om utredningen i ärendet hänvisas till sid. 59—60 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande anslag är i innevarande års riksstat uppfört med ett belopp av 58,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, hemställer,

att riksdagen må från och med år 1917 upptaga det ordinarie reservationsanslaget till upprätthållande av bankinspektionens verksamhet med ett belopp av 63,400 kronor att utgå direkt av bidrag till bankinspektionen.

Bergsbruket.

25:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 25 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 61) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

*Provisorisk
lönerreglering
för berg-
mästarna.*

[25.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för beredande av *provisorisk lönerreglering åt bergmästarna*, i enlighet med av departementschefen tillstyrkta grunder och på av honom förordade villkor, å extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 11,250 kronor.

26:o) Kungl. Maj:t har i punkt 26 föreslagit riksdagen att för år 1917 bestämma det i ordinarie anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av bergsbruket» ingående reservationsanslaget till reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hör, till 3,000 kronor.

*Befrämjande
i allmänhet av
bergsbruket.*

[26.]

I fråga om utredningen i ämnet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 62 samt 107—111 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, hemställer alltså,

att riksdagen må för år 1917 bestämma det i ordinarie anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av bergsbruket» ingående reservationsanslaget till reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hörer, till 3,000 kronor.

Vid bifall härtill kommer det ordinarie anslaget till befrämjande i allmänhet av bergsbruket för år 1917 att utgå med oförändrat belopp 5,700 kronor, varav bestämt anslag 2,700 kronor och reservationsanslag 3,000 kronor.

Bergsskolorna
i Filipstad
och Falun.
[27.]

27:o) Kungl. Maj:t har i punkt 27 föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 anvisa 29,460 kronor att under huvudsakligen enahanda villkor, som hittills varit fästa vid statsunderstöd för ifrågavarande ändamål, utgå såsom bidrag till uppehållande av undervisningen vid bergsskolorna i Filipstad och Falun.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 62—67 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Kostnaderna för undervisningen vid ifrågavarande bergsskolor bestridas för närvarande dels av statsmedel, dels av järnkontolets medel, därvid statsbidraget utgår med $\frac{23}{38}$ av totalkostnaden. Emellertid hava brukssocietetens fullmäktige i järnkontolet framhållit, att denna grund för bestämmande av statsbidraget understundom visat sig förenad med flere olägenheter, varvid särskilt påpekats, att oförutsedda förändringar i skolornas lärarkårer, såvitt desamma gällt lärare, som vore berättigad åtnjuta ålderstillägg, kunnat föranleda ändring i beloppen av de till skolorna utgående bidragen.

För att i detta hänseende åstadkomma större stadga har nu föreslagits, att statsunderstödet, i vad det rörde ålderstilläggen åt lärarne, borde beräknas efter ett för fem år uträknat medeltal. Tillika har föreslagits en sådan jämkning av det proportionstal, efter vilket statsunderstödet beräknas, att statsanslaget komme att utgå med $\frac{3}{5}$ av totalkostnaden i stället för $\frac{23}{38}$.

Mot sistnämnda förslag, att låta statsbidraget utgå med $\frac{3}{5}$ av kostnaderna för skolorna, har utskottet intet att invända. Däremot finner utskottet den föreslagna anordningen för beräknande av ålderstilläggen mindre tillfredsställande. De ovan angivna olägenheterna torde också

kunna på ett lämpligare sätt undvikas, nämligen därigenom, att den del av statsanslaget, som beräknas utgöra bidrag till ålderstillägg, beviljas såsom förslagsanslag. Härvid förutsätter dock utskottet, att de nuvarande villkoren för åtnjutande av ålderstillägg icke utan Kungl. Maj:ts och riksdagens samtycke ändras.

Kostnaderna för skolorna hava för år 1917 beräknats till 48,000 kronor, därav 3,000 kronor för ålderstillägg. Med den av utskottet förordade beräkningsgrunden skulle alltså statsbidraget, som för innevarande år utgör 28,100 kronor, för år 1917 uppgå till 28,800 kronor, därav förslagsanslag 1,800 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må såsom bidrag till uppehållande av undervisningen vid *bergsskolorna i Filipstad och Falun* att utgå under huvudsakligen enahanda villkor, som hittills varit fästa vid statsunderstöd för ifrågasvarande ändamål, på extra stat för år 1917 anvisa 28,800 kronor, därav för bidrag med $\frac{3}{8}$ till ålders- tillägg åt lärare, *förslagsanslag*, 1,800 kronor.

Handel och sjöfart.

28:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 28 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 67—70) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Statsbidrag till handels- högskolan i Stockholm.

[28.]

att riksdagen må, i likhet med vad under föregående år ägt rum, under förutsättning att verksamheten vid *handelshögskolan i Stockholm* fortsättes efter i huvudsak den nu följda planen, såsom bidrag till underhållande av samma skola på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 30,000 kronor, att till handelshögskoleföreningens i Stockholm styrelse utbetalas med hälften under höstterminen år 1916 och

återstående hälften under vårterminen år 1917, under villkor att minst tolv friplatser för studerande vid högskolan under läsåret 1916—1917 inrättas.

Understöd till
Hälsingborgs
handels-
gymnasium.
[29.]

29:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 29 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 71—72) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understöd åt *Hälsingborgs handelsgymnasium* på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag å 10,000 kronor, med skyldighet för Hälsingborgs kommun att själv eller genom enskilda donatorer till läroanstalten lämna understöd till minst samma belopp, som hittills utgått från kommunen, samt på de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Export- och
handelsstudie-
stipendier.
[30, 31.]

30:o) Kungl. Maj:t har i punkterna 30 och 31 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1917 anvisa dels såsom reservationsanslag ett belopp av 20,000 kronor för att utdelas såsom understöd under benämning av exportstipendier till personer, som, utan officiell ställning, företrädesvis i Ryssland, på Balkanhalvön eller i länder utom Europa, verka för avsättning av svenska exportartiklar, dels ock, likaledes såsom reservationsanslag, ett belopp av 10,000 kronor till handelsstudiestipendier, att tjäna såsom understöd för förvärvande utomlands av praktiska insikter i handelsyrket.

I fråga om utredningen i ämnet hänvisas till sid. 73—75 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa

a) såsom reservationsanslag ett belopp av 20,000 kronor för att utdelas såsom understöd under benämning av *exportstipendier* till personer, som, utan offi-

ciell ställning, företrädesvis i Ryssland, på Balkanhalvön eller i länder utom Europa verka för avsättning av svenska exportartiklar samt

b) likaledes såsom reservationsanslag ett belopp av 10,000 kronor till *handelsstudiestipendier*, att tjäna såsom understöd för förvärvande utomlands av praktiska insikter i handelsyrket.

31:o) I punkt 32 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kan bli förelagd riksdagen, såsom bidrag till Sveriges allmänna exportförenings verksamhet under innevarande år bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 26,000 kronor.

*Bidrag till
Sveriges
allmänna
exportföre-
ning.
[32.]*

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

32:o) Kungl. Maj:t har i punkt 33 föreslagit riksdagen att såsom understöd till handelskamrarna i riket att fördelas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag å 60,000 kronor.

*Statsunder-
stöd till auk-
toriserade
handelskam-
mare i riket.*

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 77—87 i statsrådsprotokollet.

[33.]

Av den i ämnet förebragta utredningen framgår vilken betydelse för näringslivet, handelskamrarna i riket anses äga. I sådant avseende har huvudsakligen anförts följande.

Redan genom sin uppgift att tillvarataga och befrämja de enskilda näringsidkarnas intressen hava handelskamrarna verkat för näringarnas förkovran och sålunda gjort sig förtjänta om det allmänna. I sin egenskap av informationsbyrå för handelskammardistriktets näringsliv med skyldighet att med uppmärksamhet följa de företrädde näringarnas utveckling inom distriktet, att samla och bearbeta statistiska och andra

uppgifter rörande dessa, att tillhandagå näringsidkare med sådana upplysningar och råd i frågor rörande näringarna ävensom tull- och kommunikationsväsen m. m., som kammaren kan vara i tillfälle att lämna, torde en handelskammare kunna uträtta ett nyttigt arbete till näringarnas stödjande och utveckling. De årsredogörelser över affärsläget, som av ett flertal handelskammare lämnas i samband med redogörelser för kammarens verksamhet, hava stor betydelse såväl för de till handelskamrarna anslutna, som för andra näringsidkare. Den upplysningsverksamhet, som sålunda utövas av handelskamrarna, har även bedrivits genom föreläsningar, genom utgivande av föredrag, småskrifter, författningshandböcker och statistiska berättelser angående handelsomsättning, varupriser m. m. samt genom personliga meddelanden och har otvivelaktigt väckt intresse för handelskamrarnas verksamhet, förskaffat dem större anslutning och därigenom jämväl större betydelse för näringslivet i allmänhet.

Jämte denna uppgift, att tillvarataga näringsidkarnes gemensamma intressen, hava handelskamrarna redan från början haft en annan, nämligen att gentemot vederbörande statsmyndigheter representera distriktets näringsliv genom tillhandahållande av upplysningar samt avgivande av yttranden och eventuellt avlåtande av framställningar. Denna handelskamrarnas statliga verksamhet är av den omfattning, att densamma måste anses vara deras huvudsakligaste uppgift. De olika ämbetsverk, som hava att taga befattning med frågor rörande näringslivet, äro i många fall nödsakade att inhämta upplysningar av särskilda sakkunniga. Genom att anlita handelskamrarnas sakkunskap i det löpande förvaltningsarbetet torde ämbetsverken i många fall hava erhållit upplysningar snabbare och billigare än vad eljest varit möjligt samt besparats nödvändigheten att hålla särskilda sakkunniga tjänstemän eller tillkalla särskilda experter. Även i frågor rörande näringslagstiftningen har handelskamrarnas sakkunskap i stor omfattning tagits i anspråk. Av särskild betydelse för utredning och klargörande av näringslivet rörande frågor torde handelskamrarnas mötena vara; dessa hållas i regel en gång om året och i dem deltaga ombud från de olika handelskamrarna. Det ämbetsverk, som i största utsträckning anlitat handelskamrarna, har av naturliga skäl varit kommerskollegium, men även andra myndigheter hava i stor omfattning inhämtat upplysningar från kamrarna, såsom patent- och registreringsverket, järnvägsstyrelsen, generaltullstyrelsen och generalpoststyrelsen. Även lokala myndigheter såsom länsstyrelserna, magistraterna, tullkamrarna o. s. v. stå i förbindelse med handelskamrarna, vilka jämväl i åtskilliga fall avgivit yttranden angående handelskutym m. m. i vid dom-

stol anhängiga mål. Handelskamrarna hava sålunda framträtt såsom handelns, industriens och sjöfartens representativa organ.

Vidare har framhållits, att handelskammare understundom meddelat auktorisation av revisorer.

Slutligen hava, enligt av utskottet inhämtade upplysningar, från handelskamrarna under nu rådande förhållanden i synnerligen stor utsträckning infordrats personliga upplysningar från ämbetsverk och de av staten inrättade kommissionerna, däribland trovärdighetsbevis för beviljande av licenser. Härförutom hava handelskamrarna anlitats för avgivande av ursprungsbevis, exempelvis har Stockholms handelskammare under år 1915 avgivit omkring 8,000 dylika bevis.

Beträffande frågan om statsunderstöd åt handelskamrarna har departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet anfört huvudsakligen följande.

Det syntes departementschefen, att tiden nu vore inne för staten att lämna handelskamrarna ett yttre erkännande för deras uppskattade arbete samt bereda dem det ekonomiska stöd, som särskilt för en del av dem torde vara av största vikt, för att de skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fullfölja sin verksamhet. Ett stärkande av handelskamrarnas ställning torde för övrigt i nuvarande stund vara så mycket angelägnare, som efter återinträdandet av normala utrikespolitiska förhållanden stora möjligheter säkerligen skulle komma att föreligga för handelskamrarna att främja de nya och vidsträckta uppgifter, som sannolikt då väntade handeln, industrien och sjöfarten. Denna omständighet hade för departementschefen varit avgörande. Med hänsyn till densamma hade departementschefen ej hyst tvekan att även under nuvarande statsfinansiella förhållanden tillstyrka anslag för ett helt nytt ändamål.

Statens erkännande hade föreslagits skola lämnas i form av dels auktorisering av handelskammarinstitutionen, dels ock statsbidrag till kamrarnas verksamhet. Härigenom skulle å ena sidan handelskamrarna tillföras ökad stadga och säkerhet såväl i ekonomiskt avseende som i hela deras verksamhet samt å andra sidan staten eller det allmänna vinna en ganska stark garanti för, att det även i framtiden skall finnas lämpliga lokala organ för tillvaratagande av här berörda näringars intressen och för biträde åt staten och dess myndigheter vid utredningar av för samma näringar betydelsefulla ärenden.

Den sålunda föreslagna vägen syntes departementschefen vara synnerligen lämplig. Emellertid ansåge departementschefen, att åtgärden

att bereda statsunderstöd åt handelskamrarna i riket först borde genomföras, innan formen för auktoriseringen slutligen fastställdes. En given förutsättning för auktoriseringen vore nämligen, att statsunderstöd kunde beredas de auktoriserade handelskamrarna. Departementschefen ville därför återkomma till den närmare prövningen av förslaget om auktorisering, sedan det visat sig, om förslaget att bereda statsbidrag åt handelskamrarna vunne riksdagens bifall.

*Utskottets
yttrande.*

Av vad sålunda i ärendet förekommit, synes utskottet framgå, att handelskamrarna äga sådan betydelse för näringslivets utveckling och förkovran, att giltig anledning föreligger till beredande åt dem av en officiellt erkänd ställning, detta så mycket mer som de ju redan nu utöva en del statliga funktioner. Detta erkännande bör även enligt utskottets åsikt lämnas dels genom auktorisering, dels genom beviljande av statsbidrag för understödjande av deras verksamhet. Emellertid anser utskottet för sin del, att auktoriseringen bör föregå eller åtminstone ske samtidigt med beviljande av statsbidrag. Då auktoriseringen — därest denna, såsom utskottet förutsätter, kommer att äga rum i huvudsaklig överensstämmelse med de av kommerskollegiikommittén föreslagna grunder — icke blott innebär ett erkännande av handelskamrarna utan även medför förpliktelse för dem att efter bästa förmåga avgiva yttranden eller tillhandahålla upplysningar i sådana näringsfrågor, som av statsmyndigheterna hänskjutas till dem, torde den garanti, som auktoriseringen sålunda medför, böra föreligga, innan statsbidrag beviljas. Det skäl, som anförts för att beviljande av bidrag bör föregå auktoriseringen, nämligen att någon handelskammare av ekonomiska skäl icke skulle vara i stånd att på ett tillfredsställande sätt utöva den statliga verksamhet, som erfordras, förefaller utskottet icke hållbart vid det förhållande att, såsom ovan framhållits, statsbidraget kan beviljas samtidigt som auktoriseringen äger rum. Såsom ett ytterligare skäl för att tills vidare uppskjuta avgörande av frågan om auktoriseringen har uttalats, att de skyldigheter, som kunna komma att åläggas handelskamrarna, icke för det närvarande kunna fullständigt angivas. I detta hänseende har erinrats, att en del av de befogenheter, som nu utövas av handels- och sjöfartsnämnderna, lämpligen borde i sammanhang med dessa nämnders upphörande överflyttas på handelskamrarna; med auktoriseringen borde alltså anstå till dess frågan om dessa nämnders bestånd avgjorts. Utan att vilja uttala sig angående lämpligheten av handels- och sjöfartsnämndernas avskaffande, vill utskottet emellertid

endast erinra därom, att de ärenden, som ifrågasatts att böra överflyttas från dessa nämnder till handelskamrarna, icke torde vara av beskaffenhet att medföra några nämnvärda förändringar i handelskamrarnas organisation eller huvudsakliga verksamhet. Genom att vid auktoriseringen stadga skyldighet för handelskamrarna att handlägga jämväl sådana ärenden, som kunna komma att på dem överflyttas från ifrågavarande nämnder, torde de anförda svårigheterna kunna undvikas.

På grund av vad utskottet sålunda anfört, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bidrag till *auktoriserade* handelskammare.

Beloppet av statsbidraget har föreslagits till 60,000 kronor. Därav skulle en del, 36,000 kronor, utgå i form av fast understöd å 3,000 kronor till envar av de nuvarande tolv handelskamrarna, under förutsättning att vederbörande handelskammare visade sig hava erhållit understöd till minst samma belopp från annat håll. Då en handelskammare för att rätt kunna fylla sina uppgifter torde nödgas anställa en väl kvalificerad person såsom sekreterare eller ombudsman, vilken helt ägnar sitt arbete åt handelskammaren, och det ifrågavarande understödet i första hand torde avse att utgå såsom bidrag till nämnda persons avlönning, har utskottet icke haft något att erinra mot ifrågavarande belopp. Såsom förutsättning för understödets beviljande bör, jämväl enligt utskottets uppfattning, stadgas, att handelskammaren skall visa sig disponera inkomster av annat slag till minst samma belopp. Utskottet vill därjämte i likhet med departementschefen framhålla, att, för den händelse framdeles i samband med åtgärder för avskaffande av obligatoriska handels- och sjöfartsnämnder auktoriserade handelskammare skulle få sig tillagda en del nya uppgifter, detta i och för sig icke bör få föranleda höjning av de nu förordade statsbidragen till handelskamrarna.

Emellertid torde enligt utskottets mening vissa ytterligare villkor böra stadgas för erhållande av statsunderstöd.

Handelskamrarna bestå i de flesta fall av fullmäktige, utsedde av en handelskammarförening eller annan liknande sammanslutning, eller utgöra en sådan förenings styrelse. En handelskammares sammansättning är således beroende av sammansättningen av den organisation, som utser kammarens ledamöter, eller reglerad av de för denna sammanslutning gällande stadgar. För att handelskammaren skall kunna iakttaga alla vederbörande näringsidkares intressen, är det emellertid nödvändigt, att dess underlag består av olika slags näringsidkare från skilda orter inom kammarens distrikt. Ingen välkänd näringsidkare inom distriktet bör där-

för kunna utestängas från medlemskap i handelskammarföreningen eller motsvarande sammanslutning. För att en bestämmelse i sådan riktning skall vara fullt effektiv, torde den böra kompletteras med stadganden, som innebära, att medlemsavgifterna icke få sättas så höga, att tillträdet till föreningen därigenom försvåras för de mindre näringsidkarna. Den lägsta medlemsavgiften i föreningen synes därför icke böra överstiga 10 kronor, vilket givetvis icke utesluter att för medlemmar med större inkomster bestämmas högre avgifter, exempelvis utgående i proportion till den bevillningstaxerade inkomsten. Då det emellertid för en del handelskammarföreningar, inom vilka medlemsavgifterna bestämts på annat sätt än ovan föreslagits, torde kunna möta svårigheter att redan för år 1917 tillämpa nu angivna bestämmelse, lärer Kungl. Maj:t böra äga medgiva, att, där vid 1916 års början hos någon handelskammarförening utginge högre minimiavgift än 10 kronor, vid denna avgift finge förbliva under år 1917. Vidare torde det enligt utskottets mening böra föreskrivas, att vid val av ledamöter i handelskamrarna ledamöterna i föreningen skola äga lika rösträtt. Då handelskammaren skall utgöra en allsidig representation, bör antalet ledamöter i kammaren icke få sättas så lågt, att vissa viktiga näringsgrenar eller mera betydande orter inom distriktet icke bliva företrädda inom kammaren; antalet ledamöter bör därför ej understiga 16. Då det alltså torde vara nödvändigt att icke blott handelskammaren utan även väljareföreningen blir på lämpligt sätt organiserad, torde böra föreskrivas, att föreningens stadgar skola fastställas av Kungl. Maj:t. I likhet med vad som gäller för en del andra institutioner, som åtnjuta statsbidrag, böra handelskamrarna åläggas att dels till vederbörande statsmyndighet årligen avlämna berättelse angående sin verksamhet, dels redovisa användningen av statsunderstödet.

Utskottet har ansett, att anslaget lämpligen borde betecknas såsom »förslagsanslag, högst».

Återstoden av det äskade anslaget, 24,000 kronor, har föreslagits skola fördelas mellan de handelskammare, som med hänsyn till sin ekonomi och på grund av sin allmänna verksamhet vore för fyllande av sin uppgift förtjänta av större understöd. Av den utredning, som åberopats till stöd för framställningen i denna del, har utskottet emellertid icke blivit övertygat om nödvändigheten av ett sådant rörligt anslag. Utskottet kan alltså icke tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag rörande ifrågasvarande belopp.

Med anledning av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må såsom understöd till auktoriserade handelskammare i riket på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag å högst 36,000 kronor, att utgå med ett belopp av 3,000 kronor till en var handelskammare, under de villkor Kungl. Maj:t i överensstämmelse med ovan angivna grunder kan komma att föreskriva.

33:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 34 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 88—89) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Bidrag till en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik.

[34.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till täckande av den å Sverige belöpande delen av *kostnaderna för en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik* såsom förslagsanslag på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 650 kronor.

34:o) Kungl. Maj:t har i punkt 35 föreslagit riksdagen att såsom bidrag till internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 1,000 kronor.

Bidrag till internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag.

[35.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 89 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, hemställer alltså,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom *bidrag till internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag* på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 1,000 kronor.

35:o) Kungl. Maj:t har i punkt 36 föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 under benämning »ersättning till sjömanshusen» anvisa ett anslag av 40,000 kronor för beredande åt sjömanshusen av skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrivning och redovisning samt med utarbetande av sjöfartsstatistiska uppgifter.

Ersättning till sjömanshusen.

[36.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 90—91 i statsrådsprotokollet.

Vid anmälan av detta ärende har departementschefen, under erinran, att riksdagen i skrivelse den 29 maj 1915 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning rörande sjömanshusen i riket, i syfte att

dessa institutioner på ett ändamålsenligare sätt än hittills måtte komma att tillvarataga sjöfolkets intressen, meddelat, att, sedan kommerskollegium anbefallts att avgiva utlåtande över riksdagens berörda framställning, kollegium i skrivelse den 14 december 1915 avgivit dylikt utlåtande, samt därvid föreslagit, att åt ämbetsverket måtte uppdragas att med tillhjälp av sakkunniga verkställa utredning angående sjömanshusen i riket, i syfte att dessa institutioner på ett bättre sätt än hittills måtte kunna fylla sitt ändamål, men att detta ärende ännu icke varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1917 under benämning *ersättning till sjömanshusen* anvisa ett anslag av 40,000 kronor för beredande åt sjömanshusen av skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrivning och redovisning samt med utarbetande av sjöfartsstatistiska uppgifter.

Arvoden
till två
dispaschörs-
assistenter.

[37.]

36:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 37 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 91) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom *anslag till dispaschörsväsendet* å extra stat för år 1917 anvisa till arvode åt två dispaschörsassistenter, anställda den ene i Stockholm och den andre i Göteborg, 2,000 kronor åt dem var eller tillhopa 4,000 kronor.

Anordnande
av storm-
varningar vid
rikets kuster.

[38.]

37:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 38 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 92—98) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att vad av föregående års av riksdagen beviljade anslag till anordnande av *stormvarningar vid rikets kuster* vid 1916 års slut icke blivit taget i anspråk må under år 1917 av Kungl. Maj:t för ändamålet användas.

38:o) I punkt 39 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav riksdagen till understöd för byggandet av en flytdocka i Göteborg beviljade anslag å 500,000 kronor å extra stat för år 1917 anvisa återstoden, 250,000 kronor.

Bidrag till byggandet av en flytdocka i Göteborg.
[39.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 98—104 i statsrådsprotokollet.

Under erinran om, att de av föregående års riksdag uppställda villkoren för utbetalande av första hälften av ifrågavarande anslag, enligt vad av statsrådsprotokollet framgår, numera blivit uppfyllda, får utskottet hemställa,

att riksdagen må av det utav riksdagen till understöd för byggandet av en flytdocka i Göteborg beviljade anslag å 500,000 kronor å extra stat för år 1917 anvisa återstoden 250,000 kronor.

39:o) I punkt 40 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag från Sverige till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten m. m. å extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag å högst 14,600 kronor.

Bidrag till internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten.
[40.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 104—105 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, enligt vilken anslaget för år 1917 kommer att nedsättas med 760 kronor, hemställer alltså,

att riksdagen må såsom *bidrag från Sverige till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten m. m.* å extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag å högst 14,600 kronor.

40:o) Kungl. Maj:t har i punkt 41 föreslagit riksdagen att i avbidan på den framställning i ämnet, som kan varda till riksdagen avlåten, till understöd åt aktiebolaget svenska ostasiatiska kompaniet för fortsatt uppehållande av regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Sverige och Ostasien bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 165,000 kronor.

Understöd till aktiebolaget svenska ostasiatiska kompaniet för fortsatt uppehållande av regelbunden ångfartygsförbindelse mellan Sverige och Ostasien.
[41.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Industri, hantverk och slöjd.

Befrämjande
i allmänhet av
slöjderna.
[42.]

41:o) I punkt 42 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i fråga om särskilda anslag under den å *ordinarie stat* uppförda anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna»,

ej mindre medgiva, att besparingar, uppkomna å det i 1915 års riksstat upptagna ordinarie anslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, må under år 1917 tagas i anspråk för tillgodo-seende av det med anslaget avsedda ändamålet,

än även för år 1917

dels återupptaga ett anslag till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena samt bestämma detsamma till 15,000 kronor,

dels bestämma reservationsanslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, vilka icke ägna sig åt bergshanteringen, till 12,500 kronor,

dels återupptaga ett reservationsanslag till reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri samt bestämma detsamma till 9,000 kronor,

dels ock likaledes återupptaga ett reservationsanslag till reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien samt bestämma detsamma till 7,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 107—111.

I 1915 års riksstat voro under anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna» å ordinarie stat uppförda, bland andra anslagsbelopp, ett bestämt anslag å 50,000 kronor för reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, ett reservationsanslag å 25,000 kronor till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, vilka icke ägna sig åt bergshanteringen, ett reservationsanslag å 18,000 kronor för reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri samt ett reservationsanslag å 15,000 kronor för reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien.

Med anledning därav, att det rådande krigstillståndet visat sig göra det särdeles vanskligt och i många fall omöjligt att företaga studieresor till flertalet främmande europeiska länder, förordnade Kungl. Maj:t den 17 december 1914, att det tills vidare skulle anstå med åtgärder för utdelning för år 1915 av, bland annat, ovan uppräknade reseunderstöd eller, beträffande reseunderstöden för tekniker, av vissa belopp av understöden.

De innehållna beloppen ansågos kunna för sina ändamål disponeras under år 1916 och på grund härav de nu ifrågavarande anslagen för samma år minskas med mot besparingarna svarande belopp.

På förslag av Kungl. Maj:t har därför 1915 års riksdag ej mindre medgivit, att vad som under år 1915 kunde varda besparat å ordinarie anslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, finge under år 1916 tagas i anspråk för tillgodoseende av det med anslaget avsedda ändamålet,

än även för år 1916,

dels indragit sistnämnda ordinarie anslag, stort 50,000 kronor,

dels nedsatt det ordinarie reservationsanslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen, förut 25,000 kronor, med 12,500 kronor till 12,500 kronor,

dels indragit det ordinarie reservationsanslaget till reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri, stort 18,000 kronor,

dels ock indragit det ordinarie reservationsanslaget till reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien, stort 15,000 kronor.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet har nu departementschefen framhållit, att de före den rådande kristiden sedvanliga beloppen av ifrågavarande reseunderstöd för år 1917 borde finnas till förfogande samt att för vinnande av detta resultat erfordrades dels riksdagens medgivande, att besparingarna från år 1915 å anslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena för år 1917 finge disponeras för tillgodoseendet av det med anslaget avsedda ändamålet, dels ock att för år 1917 beviljades sådana belopp, att de tillsammans med besparingarna uppginge till de nyss anförda summorna för de olika reseunderstöden.

Vid behandlingen av detta ärende inom utskottet har fråga uppstått, huruvida man icke kunde befara, att den starka efterfrågan på yrkeskunniga arbetare, som säkerligen kunde förväntas uppkomma i utlandet efter återinträde av normala förhållanden, skulle bidra till att en del av de personer, som erhöle reseunderstöd, kvarstannade i utlandet.

Med anledning härav har utskottet i vederbörlig ordning anhållit om uppgifter från kommerskollegium, *dels* i vilken utsträckning personer, som från nu ifrågavarande anslag erhållit reseunderstöd, kvarstannat i utlandet, *dels ock*, därest detta i någon nämnvärd omfattning ägt rum, vilka åtgärder till förekommande därav, som av kollegium vidtagits eller ifrågasatts.

Kommerskollegium har den 21 februari 1916 avgivit yttrande

*Utskottets
yttrande.*

i nämnda hänseenden och därvid överlämnat såväl en av kollegii tekniske konsulent utarbetad promemoria över det sätt, varpå 1910 års understödstagare fullgjort sina åligganden, som även en av samma tjänsteman avgiven redogörelse för, *dels* huru uppsikten över understödstagarnes sätt att fullgöra sina åligganden vore ordnad, *dels* vilka omständigheter förorsakade, att det med reseunderstöden avsedda ändamålet i vissa fall icke vunnes, *dels* vilka åtgärder vidtagits eller kunde tänkas vidtagna för ett undanrödjande av de olägenheter, som vore en följd av nyss antydda omständigheter, *dels ock* vilka åtgärder av kollegium vidtagits för att låta de genom studieresorna vunna resultaten bli tillgängliga för studier.

Ifrågavarande promemoria och redogörelse äro bifogade detta utlåtande såsom bil. I och bil. II.

Orsakerna, varför 1910 års understödstagare valts vid uppgörande av den nämnda promemorian, vore, enligt vad kommerskollegium meddelat, dels den, att i anledning av utav Kungl. Maj:t beviljade uppskov giltighetstiden för de flesta under senare år utdelade reseunderstöd ännu icke utgått, dels den, att understödstagare från tidigare år ej vore registrerade på sådant sätt, att en i förevarande avseende tillförlitlig utredning skulle kunna åstadkommas.

För egen del har kommerskollegium anfört:

»Av den nämnda promemorian och redogörelsen framgår, att ett kvarstannande i utlandet i regel ej förekommer annat än i fråga om sådana understödstagare, som erhållit reseunderstöd från anslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena. Möjligheten att begränsa hithörande antal fall till det minsta möjliga torde ligga i, att urvalet bland de sökande göres så omsorgsfullt som möjligt vid uppgörandet av kollegii underdåniga förslag till understödstagare samt i det av kollegium nu tillämpade kontrollsystemet. De enda åtgärder, som härutöver synas kunna bidra till ernåendet av samma syfte, torde böra gå därpå ut att göra understödstagarnes återvändande till fäderneslandet så ekonomiskt fördelaktigt som möjligt, och skulle sålunda bestå däruti, att en större del av reseunderstödet än vad nu är fallet innehölles tills understödstagaren fullgjort alla sina skyldigheter. Då emellertid, såsom framgår av bifogade redogörelse, en dylik åtgärd vore förenad med vissa olägenheter och då antalet fall, där understödstagare kvarstanna i utlandet, är förhållandevis ringa, synes det kollegium, som om några åtgärder utöver de enligt vad ovan angivits redan igångsatta i förevarande hänseende för närvarande icke äro att vidtaga. Verkningsarna av det nyligen införda kontrollsystemet böra i varje fall först avvaktas.»

Av den av kommerskollegium nu lämnade utredningen finner utskottet visserligen, att faran för att en del av stipendiaterna skulle komma att kvarstanna i utlandet icke kan anses utesluten, men också att vederbörande myndigheter hava sin uppmärksamhet fästad härå samt att en del kontrollåtgärder vidtagits och andra ifrågasatts. Vid sådant förhållande och då utskottet i övrigt icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts nu ifrågasvarande framställning, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må, i fråga om särskilda anslag under den å ordinarie stat uppförda anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna», ej mindre

a) medgiva, att besparingar, uppkomna å det i 1915 års riksstat upptagna ordinarie anslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, må under år 1917 tagas i anspråk för tillgodoseende av det med anslaget avsedda ändamålet,

än även för år 1917

b) återupptaga ett anslag till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena samt bestämma detsamma till 15,000 kronor,

c) bestämma reservationsanslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, vilka icke ägna sig åt bergshanteringen, till 12,500 kronor,

d) återupptaga ett reservationsanslag till reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri samt bestämma detsamma till 9,000 kronor,

e) likaledes återupptaga ett reservationsanslag till reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien samt bestämma detsamma till 7,500 kronor.

Vid bifall härtill kommer det ordinarie anslaget till befrämjande i allmänhet av slöjderna, i 1916 års riksstat upptaget med 13,500 kronor såsom bestämt anslag och 12,500 kronor som reservationsanslag till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, vilka icke ägna sig åt bergshanteringen, eller tillhopa 26,000 kronor, att höjas med 31,500 kronor till 57,500 kronor, varav såsom bestämt anslag 28,500 kronor och 29,000 kronor utgörande särskilda reservationsanslag till reseunderstöd åt tekniker, som nyss nämnts, åt idkare av hantverk och annan mindre industri samt åt verkmästare och förmän inom industrien.

Väskolan i
Borås.
[43.]

42:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 43 gjorda framställning och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 111—114) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1917 bevilja

a) såsom *bidrag till upprätthållande av väskolan i Borås* ett belopp av 5,600 kronor, under villkor att från Älvsborgs läns landsting eller eljest tillskjutes ett belopp, motsvarande minst hälften av berörda statsanslag,

b) såsom *bidrag till avlönande av en andre lärare vid samma skola* ett belopp av 1,500 kronor, under villkor att enahanda belopp varder för ändamålet från nämnda landsting eller eljest tillskjutet,

c) såsom *bidrag till personlig löneförbättring för föreståndaren och förste läraren vid skolan Arthur Krebs* ett belopp av 750 kronor och såsom *bidrag till sådan löneförbättring för biträdande lärarinnan därstädes Hilma Stenwall* ett belopp av 300 kronor, under villkor att dessa löneförbättringar motsvarande belopp varda för ändamålet från omförmälda läns landsting eller eljest tillskjutna samt, beträffande löneförbättringen för Krebs, därjämte, att hans avlöningsförmåner för år 1917 ej sättas till lägre belopp än 4,500 kronor.

Understöd
till Sveriges
hantverks-
organisation.
[44.]

43:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 44 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 114—116) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, under vissa av departementschefen tillstyrkta villkor såsom *bidrag till Sveriges hantverksorganisations verksamhet* å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 4,000 kronor.

Understöd åt
föreningen för
svensk hem-
slöjd.
[45.]

44:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 45 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 116—119) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för de senaste åren ägt rum, åt *föreningen för svensk hemslöjd* såsom bidrag till uppehållande av dess verksamhet under år 1917 på extra stat för samma år anvisa ett belopp av 15,000 kronor.

Skatteomkostnader.

45:o) Kungl. Maj:t har i punkt 46 föreslagit riksdagen *dels* att för år 1917 bestämma det ordinarie anslaget för tullverket till ett mot utgiftsstaternas för tullverket slutsumma svarande belopp av 6,793,050 kronor, att såsom förslagsanslag utgå, *Förstärkning av arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen.* [46.]

dels ock medgiva, att för år 1917 till avlöning åt de tjänstinnehavare, vilkas innehavande befattningar antingen bibehållas i den nya organisationen eller därstädes ersättas med befattningar i lägre tjänstegrad, men vilka komma att kvarstå å äldre stat, må disponeras erforderliga belopp av avlöningarna vid motsvarande befattningar i den nya staten.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

46:o) Ut i punkt 47 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för förstärkning av arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen, på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag, högst 22,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1916 av anslaget disponera högst 2,000 kronor. *Förstärkning av arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen.* [47.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Förstärkning
av arbets-
krafterna vid
tullverkets
lokal-
förvaltning.

[48.]

47:o) Kungl. Maj:t har i punkt 48 föreslagit riksdagen att för förstärkning av arbetskrafterna vid tullverkets lokalförvaltning, på extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag, högst 205,830 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen anmäla.

Förstärkning
av arbets-
krafterna hos
kontroll-
styrelsen.

[49.]

48:o) Kungl. Maj:t har i punkt 49 föreslagit riksdagen att till förstärkning av kontrollstyrelsens arbetskrafter i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 20,350 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1916 därav disponera 1,950 kronor.

Utredning i detta ämne återfinnes å sid. 149—158 av statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen för innevarande år beviljat ett anslag av 19,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1915 därav disponera 6,500 kronor.

Utvidgningen av kontrollstyrelsen skulle alltså för år betinga en summa av 13,000 kronor, varav beräknats till arvode åt en extra ledamot 5,600 kronor, till arvode åt en biträdande tjänsteman 3,900 kronor samt till vikariatsersättningar, extra biträden, renskrivning m. m. och ersättning åt sakkunniga 3,500 kronor.

Den nu föreslagna ökningen av anslaget föranledes i främsta rummet av behovet av ytterligare en biträdande tjänsteman inom styrelsen. Det har härvidlag särskilt framhållits, att den för styrelsens verksamhet viktiga funktionen att vara inspekterande myndighet för brännvinsförsäljningsbolagen icke kunde med styrelsens nuvarande personal på ett tillfredsställande sätt tillgodoses, utan att styrelsens arbetskrafter borde redan från mitten av innevarande år för ändamålet förstärkas med en särskild tjänsteman i första lönegraden. Då arvodet för denna alltså skulle utgå med 3,900 kronor för år, skulle för år 1917 böra anslås ett belopp av 5,850 kronor.

Tillika har föreslagits att höja posten å 3,500 kronor för vikariatsersättningar m. m. med 1,500 kronor till 5,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av kontrollstyrelsens arbetskrafter* i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 20,350 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1916 därav disponera 1,950 kronor.

49:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 50 av huvudtiteln gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 158) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Kontroll å
tillverknings-
avgifter.
[50.]

att riksdagen må minska det *ordinarie förslagsanslaget till kontroll å tillverkningsavgifter*, nu 900,000 kronor med 100,000 kronor till 800,000 kronor.

50:o) I punkt 51 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, nu 720,000 kronor, med 100,000 kronor till 820,000 kronor.

Kostnader för
taxering till
skatt å in-
komst och
förmögenhet.
[51.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 159—160 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som anser, att skäl för förhöjning av ifrågavarande anslag med sagda belopp föreligger, hemställer alltså,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet*, nu 720,000 kronor, med 100,000 kronor till 820,000 kronor.

51:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 160—161) i ärendet innehåller, får utskottet hemställa,

Observations-
och uppbörds-
procenter
m. m.
[52.]

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *observations- och uppbördsprocenter m. m.*, nu 10,000 kronor, med 10,000 kronor till 20,000 kronor.

Kronans publika hus.

Uppförande
av byggnad
för en statens
provnings-
anstalt.
[53.]

52:o) Kungl. Maj:t har i punkt 53 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som må komma att avlätas till riksdagen, för uppförande av byggnad för en statens provningsanstalt bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 250,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Inrednings-
arbeten i
gamla kungs-
husets källar-
våning.
[54.]

53:o) I punkt 54 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kan bli förelagd riksdagen, för inredande av vissa rum i det s. k. gamla kungshusets källarvåning till ämbetslokaler m. m. bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 15,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ändrings-
arbeten i lant-
mäteristyr-
sens lokaler.
[55.]

54:o) Kungl. Maj:t har i punkt 55 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan varda förelagd riksdagen, för ändringsarbeten i lantmäteristyrrelsens lokaler bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 30,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

De kungl. teatrarna.

55:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts uti punkterna 56, 57 och 58 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 164—165) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad m. m.

[56, 57, 58.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1917 anvisa

a) till gäldande av *årspremier för brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad* ett anslag av 40,176 kronor;

b) till gäldande av *årspremie för brandförsäkring av staten tillhörig, i operabyggnaden förvarad lösegendom* ett anslag av 3,668 kronor;

c) till gäldande av *årspremie för brandförsäkring av staten tillhörig, i dramatiska teaterns byggnad förvarad lösegendom* ett anslag av 1,735 kronor;

med rätt för Kungl. Maj:t att redan innevarande år disponera berörda belopp å tillhoppa 45,579 kronor.

Diverse.

56:o) Kungl. Maj:t har i punkt 59 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till ersättning till städerna för mistad tolag, nu 3,000,000 kronor, med 500,000 kronor till 3,500,000 kronor.

Ersättning till städerna för mistad tolag.

[59.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 166 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, hemställer,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *ersättning till städerna för mistad tolag*, nu 3,000,000 kronor, med 500,000 kronor till 3,500,000 kronor.

*Bidrag till
landsting och
städer, som
icke deltaga i
landsting.*

[60.]

57:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 60 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 167) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 1,600,000 kronor, att fördelas mellan landsting och städer, som icke deltaga i landsting, efter förhållandet mellan den beviljning av fast egendom samt av inkomst, som debiterats på grund av vederbörande prövningsnämnds år 1917 verkställda eller fastställda taxeringar inom landstingsområde eller stad, varom nu nämnts, och den i samma ordning debiterade beviljningssumman för hela riket.

*Ersättning
till vissa
städer och
köpingar för
till statsverket
indragna
brännvinsför-
säljnings-
medel.*

[61.]

58:o) Kungl. Maj:t har i punkt 61 föreslagit riksdagen, att det ordinarie anslaget till ersättning till vissa städer och köpingar för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel för år 1917 upptages till ett belopp av 5,139,684 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 167 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva att det ordinarie anslaget till ersättning till vissa städer och köpingar för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel för år 1917 upptages till ett belopp av 5,139,684 kronor.

*Till täckande
av förskott.*

[62.]

59:o) Till täckande av utgifter, som statskontoret och överintendentsämbetet förskottsvis bestritt för de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1916 omförmälda ändamål, har Kungl. Maj:t i punkt 62 av förevarande huvudtitel föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 674,797 kronor.

Under hänvisning till den utredning i detta ämne, som finnes intagen å sid. 168—172 av nämnda statsrådsprotokoll, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, till täckande av ovan omförmälda, utav statskontoret och överintendentsämbetet an-

mälda förskott å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 674,797 kronor.

60:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 173) i ärendet innehåller, får utskottet hemställa,

*Skrivmaterialier och
expenser, ved m. m.
[63.]*

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.*, nu 100,000 kronor, med 20,000 kronor till 120,000 kronor.

61:o) Under tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 65 gjorda framställning får utskottet hemställa,

*Extra lönetillägg för
vissa tjänstemän och
betjante.
[65.]*

att riksdagen må till beredande i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1916 angivna grunder av *extra lönetillägg* för innevarande år åt en del *tjänstemän och betjante i till finansdepartementet hörande ämbetsverk och kårer*, å extra stat för år 1917 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp av 500 kronor.

Övriga ordinarie anslag.

62:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som äro uppförda i riksstaten för innevarande år, har Kungl. Maj:t icke föreslagit annan ändring, än att för jämnande av huvudtitelns slutsumma det ordinarie förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader må sänkas från dess nuvarande belopp 133,137 kronor med 14 kronor till 133,123 kronor.

*Övriga ordinarie anslag.
[64, 66.]*

Utskottet hemställer,

att samtliga ordinarie anslag under sjunde huvudtiteln, som här ovan icke blivit särskilt omförmälda, må för år 1917 fastställas till samma belopp som uti

innevarande års riksstat; dock att i förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader må få göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bli erforderlig.

Stockholm den 10 mars 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz*, *S. H. Kvarnzelius*, *O. Jonsson*, *H. F. Lamm*, *H. H. K. Ericson*, *G. M. H. Ekelund*, *C. G. Ekman*, *J. Nilsson*, *O. Bergqvist*, *A. Pers*, greve *N. F. Posse* och *C. I. Asplund* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *F. W. Thorsson*, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *G. Odqvist*, *E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *J. Ström*, *A. Anderson* i Råstock, *A. R. Lundblad*, *G. R. J. Åkerman* och *K. O. Strid*,

med undantag därav, att i behandlingen av

punkterna 1—3 deltagit herr *J. L. Widell* i st. f. herr *J. Nilsson*;

punkt 32 " " *J. S. Almer* " " " " *S. H. Kvarnzelius* och

" " *A. V. Sävström* " " " " *K. V. Rydén* i Malmö;

punkterna 33—62 " " *J. S. Almer* " " " " *S. H. Kvarnzelius*,

" " *C. G. Österberg* " " " " *N. F. Lamm*,

" " *A. V. Sävström* " " " " *K. V. Rydén* i Malmö och

" " *C. R. Jansson* i Falun i st. f. herr *A. Andersson* i Råstock.

R'eservationer:

vid *punkt 3* (angående särskild föredragande i finansdepartementet) av herrar *C. J. G. Swartz* och *J. L. Widell*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *arvode åt en särskild föredragande i finansdepartementet* samt till *ersättning åt vikarie för honom under semester* på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 7,315 kronor.»

vid *punkt 32* (angående statsunderstöd till auktoriserade handelskammare i riket) av herrar *F. W. Thorsson*, *A. Anderson* i Råstock, *K. O. Strid* och *A. V. Sävström*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

»att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.»

*Bil. I.***P. M.**

angående det sätt, varpå 1910 års resestipendiater fullgjort sina skyldigheter.

A. Arbetare i de särskilda näringsyrkena:

1. Utan anmärkning	93
2. Lyft förskott; rest och återkommit; återstoden av stipendiet ej utbetald på grund av för kort resa	5
3. Lyft förskott; kvar i utlandet (2 med visshet, 5 med stor säkerhet)	7
4. Lyft förskott; ej rest	10
Summa	115.

B. Idkare av hantverk och annan mindre industri:

1. Utan anmärkning	29
2. Lyft förskott; ej rest; återbetalningsskyldiga	2
Summa	31.

C. Teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som ej ägna sig åt bergshanteringen:

1. Utan anmärkning	23
2. Lyft förskott; ej rest; återbetalningsskyldiga	2
Summa	25.

D. Personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hör:

1. Utan anmärkning	8
Summa	8.

Bil. II.

Redogörelse

för utnyttjandet av reseunderstöden av anslaget till befrämjande i allmänhet av slöjderna.

De grupper, som från det under riksstatens sjunde huvudtitel uppförda anslaget till befrämjande i allmänhet av slöjderna erhålla reseunderstöd, äro:

teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen (»tekniker»);

personer, vilka önska i främmande länder förvärva ökad insikt i vad till bergshanteringen hörer (»bergstekniker»);

idkare av hantverk och annan mindre industri (»idkare»);

verkmästare och förmän inom industrien (»verkmästare»);

arbetare i de särskilda näringsyrkena (»arbetare»).

Sedan reseunderstödens fördelning blivit i nåder fastställd, tillställas samtliga utsedda stipendiater meddelande, att de tilldelats reseunderstöd, och samtidigt en promemoria över de skyldigheter, de hava att fullgöra för att trygga sin rätt till understödet. I samband härmed tillställas stipendiaterna jämväl formulär till *förbindelse* beträffande möjligen ifrågakommande återbetalning av det till $\frac{3}{4}$ av hela reseunderstödet uppgående förskott, som före resans anträdande kan erhållas. I fråga om arbetarestipendiaterna finnes emellertid ingen återbetalningsskyldighet föreskriven, varför de ej heller avfordras någon förbindelse. Beträffande tekniker och bergstekniker utgöres förbindelsen av proprieborgen av två vederhäftiga personer, men beträffande idkare och verkmästare är förbindelsen personlig utan borgen.

Utom den här nämnda återbetalningsförbindelsen erfordras för utfående av förskott jämväl sådan *detaljerad resplan*, som av kommerskollegium kan godkännas, utom i fråga om arbetare, enär dessas studier i regel skola bedrivas genom längre tids anställning å olika verkstäder och möjlighet att angiva, hos vilka firmor anställning kommer att erhållas, endast undantagsvis förefinnes före resans anträdande. Av samtliga stipendiater fordras emellertid från och med år 1915 uppgivande av tid för resans anträdande och utbetalas icke förskott tidigare än högst 8 dagar före nyssnämnda tidpunkt.

Den tid, inom vilken stipendiaterna skola hava fullgjort sina på reseunderstödet grundade skyldigheter, utgör, oberäknat det år reseunderstödet tilldelats dem:

för tekniker	3 år
» bergstekniker	3 »
» idkare	1 »
» verkmästare	1 »
» arbetare	3 »

Jan. Febr. Mars April Maj Juni Juli Aug. Sept. Okt. Nov. Dec.

VERKMÄSTARE

Kgl. brev den / 19....

Namn: Yrke:

Bostad:

Studieland: Studietid: veckor.

Studieändamål:

Belopp kr.

Reseberättelse skall inkomma den / 19.., d. / 19.., d. / 19..

Anmält begagnande d. / 19.. (D N:r)

Förbindelse inkom d. / 19.. (D N:r)

Resplan inkom d. / 19.. (D N:r)

Resan anträdades d. / 19.. (D N:r)

Reseberättelse inkom d. / 19.. (D N:r)

Dag	Lyft	Återburit

Anordning d. / 19..

ARBETARE

Ink. år D N:r

Fack:

Studieföremål:

Studieland:

Författare:

För påseende överlämnad till

Återförväntas senast den / 19..

Återkommen den / 19..

För publicering överlämnad till

Återförväntas senast den / 19..

Återkommen den / 19..

Publicerad i

Registreringen av stipendiaterna sker med hjälp av ett kortsystem, i vilket varje stipendiat har sitt särskilda kort, innehållande uppgift om kungl. brevets datum, stipendiats namn, yrke och bostad, studieland, studieändamål, studietid och understödsbelopp samt plats för antecknande av allt, som förefaller i avseende å stipendiats tillgodonjutande av det honom tilldelade reseunderstödet. Genom i övre kanten anbragta flyttbara kortvisare angives tiden för nästkommande åtgärd. Kortet ordnas i genomgående alfabetisk följd efter stipendiaternas tillnamn, oberoende av anslag och tidpunkt för reseunderstödet tilldelande. De olika anslagen åtskiljas genom olika färg å korten. Ett kort av nu nämnt slag är avtryckt å sid. 40.

Sedan samtliga åtgärder, som gälla en viss stipendiat, blivit av kollegium vidtagna, vare sig dessa åtgärder avslutats med att reseunderstödet efter reseberättelsens godkännande utanordnats eller med att reseunderstödet såsom förverkat överförts till besparingarna, överflyttas stipendiats kort till registret över f. d. stipendiater, i vilket korten ordnas efter samma grunder som i det förra registret.

De godkända reseberättelserna registreras i ett särskilt kortsystem, vars kort ordnas årsvis efter diarienummer. Till färgen överensstämman dessa kort allt efter olika anslag med korten i stipendiatregistret. De innehålla uppgift om det fack, vartill berättelsen är att hänföra, om studieföremål, studieland och författare samt plats för anteckningar rörande berättelsens utlämnande för påseende eller publicering. Ett kort av detta slag visas nederst å sid. 40.

Efter godkännandet utsändas berättelserna till därför lämpliga tidskrifter för att efter redaktionens beprövande publiceras. Sedan de återkommit till kollegium, ordnas de efter de å korten i reseberättelserregistret angivna facken för att vara lätt tillgängliga för studier.

För att i högsta möjliga grad för stipendiaterna underlätta de förberedelser, som före en studieresas anträdande äro nödvändiga i avseende å resplanen för att resan skall bliva av det gagn, som därmed avsetts, införas i ett särskilt s. k. *firma-register* alla de uppgifter angående av stipendiater besökta firmor och anläggningar, som kunna hämtas ur de inkomna reseberättelserna. I samma register införas jämväl sådana från utställningar och andra källor hämtade upplysningar, som anses vara av värde för det med registret avsedda ändamålet. Ett kort i detta register, som ordnas efter fack, visas överst å sid. 42.

* *

Genom *kortregistret över stipendiaterna*, påbörjat år 1913 och sedermera utsträckt bakåt till att omfatta alla stipendiater från och med 1910 års anslag, har kollegium numera möjlighet att på ett överskådligt sätt följa de olika stipendiaternas åtgöranden rörande deras studieresor. Denna möjlighet innebär också en strängare kontroll i förevarande avseende än som med förut använda registrerings-system varit möjlig.

Genom *kortregistret över reseberättelserna*, påbörjat år 1914 och utsträckt bakåt till att omfatta alla de från och med år 1910 inlämnade reseberättelser, som av kollegium kunnat återbekommas från de tidskrifter, till vilka de överlämnats för publicering, och firmaregistret, vars förande påbörjades i juni 1914, har kollegium möjlighet att i med tiden allt större utsträckning tillhandagå stipendiater, som så önska, med råd och upplysningar beträffande uppgörandet av plan för tillämnad

Fack:

Besökt av stipendiat:		Land:
D. Nr	År	Ort:
		Firma:
		Adress:
		Specialitet:
		Sevärda anordningar:

studieresa. I och med att kollegium fått denna möjlighet, kunna också större krav ställas såväl på en väl genomtänkt resplan som på en från yrkessynpunkt värdefull reseberättelse. För att hos stipendiaterna framkalla känslan av, att reseberättelsernas avfattande ej får tagas för lättvindigt utan måste baseras på ett samvetsgrant studiearbete, har den principen börjat tillämpas, att fackmäns yttrande över berättelsernas innehåll infordras, innan de godkännas. I och med att detta tillvägagångssätt hinner genomföras och bliva känt bland stipendiaterna, torde reseberättelserna komma att vinna ej så litet i värde.

Frågan om *stipendiaternas kvarstannande i utlandet* torde vara aktuell endast i fråga om arbetarstipendiaterna. Idkarne bedriva i hemlandet egen verksamhet och verkmästarna hava en relativt fast anställning, som ej för en kortare studieresas skull behöver släppas; dessa omständigheter bidraga till, att för dessa två grupper av stipendiat *icke* någon frestelse torde uppstå att stanna kvar i utlandet. Bergstekniker och andra tekniker åter frigöra sig visserligen ofta från sina befattningar, då de för sina studieresor ofta beräkna 1 à 2 år, men den av två hemmavarande personer tecknade förbindelsen att återbetala det lyftade förskottet, för den händelse rätten till stipendiet skulle förverkas, torde för dessa stipendiatgrupper vara en hämsko att räkna med, om frestelsen att i utlandet taga alltför långvarig anställning skulle bliva för stark. Orsakerna må vara de nämnda eller icke — bland stipendiat *tillhörande tekniker, bergstekniker, idkare och verkmästare synes icke någon tendens förefinnas att söka utnyttja reseunderstöden såsom emigrationsbidrag.* Detta framgår också av den bifogade promemorian över det sätt, varpå 1910 års resestipendiat *fullgjort sina skyldigheter.*

Arbetarestipendiaterna hava att beräkna minst 6 månaders utrikesvistelse och stanna ofta i utlandet 1—3 år, på grund varav de helt frigöra sig från sin anställning i hemlandet. För dem finnes vidare icke någon återbetalningsskyldighet sti-

pulerad. De ekonomiska band, som skulle knyta stipendiaten vid hemlandet, förefinnas här således icke, och följden härav blir också den, att en och annan stipendiat finner med sin fördel förenligt att kvarstanna i utlandet utan tanke på, att det erhållna reseunderstödet givits i syfte att tillförsäkra hemlandet ett tillskott i yrkes-skicklighet och yrkeserfarenhet. Den förutnämnda promemorian visar, att av 1910 års 115 arbetarestipendiat 2 *med visshet* kvarstannat i utlandet och 5 *med stor säkerhet* gjort sammanledes (i det de efter en längre tids vistelse i utlandet ej vidare kunnat av kollegium anträffas). De till dessa 7 stipendiat utbetalda förskottsbeloppen, tillhopa 2,475 kronor, utgörande 4.95 procent av hela anslaget, hava tydligen karaktären av understöd för export av yrkeskunnig arbetskraft. Procentsiffran synes dock vara för liten för att kunna anses vara av någon väsentlig betydelse för frågan om uppnående i stort sett av det med utdelandet av resestipendier för arbetare avsedda ändamålet, även om den är tillräckligt stor för att motivera strävanden till densamma förminskande. I regel torde det vara vid kollegii uppgörande av förslag till stipendiat, som de största möjligheterna erbjuda sig till att hålla den nyssnämnda procentsiffran på tillräckligt låg nivå, och det torde också vara just den omsorg, som kollegium ansett sig böra nedlägga på uppgörandet av ifrågavarande förslag, som är orsaken till att siffran är av så ringa storlek. För de flesta av de 7 förutnämnda stipendiaterna torde det också hava varit tillfälliga omständigheter och icke en vid resans anträdande närd tanke, som förmått dem att kvarstanna i utlandet.

Att genom åläggande av återbetalningsskyldighet beträffande det lyftade förskottet söka förmå de arbetarestipendiat att fullgöra sina skyldigheter, som icke dessförutan skulle fullgöra dem, torde på grund av svårigheten att utkräva beloppen icke leda till resultat ens med de stipendiat, som lyfta sitt förskott och sedan underlåta att företaga någon studieresa, och naturligtvis ännu mindre med dem, som finna det lämpligt att stanna i utlandet. Att avfordra dem borgen för återbetalandet torde ej heller gagna, enär ett dylikt förfaringssätt säkerligen skulle ha till följd, att de flesta av stipendiaterna på grund av svårigheten att få vederhäftig borgen blevo nödsakade att inhibera resan, såvida de icke kunde företaga densamma utan förskott.

Då det i regel torde vara ekonomiska skäl, som förorsaka stipendiatens kvarstannande i utlandet, skulle det möjligen vara av viss betydelse, om den efter förskottets lyftande hos kollegium innehållna återstoden av stipendiet vore tillräckligt stor, för att utsikten att utfå densamma skulle kunna förmå stipendiaten att fullgöra sina skyldigheter. Men skulle en större del av stipendiet, än vad för närvarande är fallet, innehållas, skulle förskottet komma att utgå med mindre belopp, och detta skulle säkerligen i ej så få fall tvinga stipendiat, som verkligen föresatt sig att i så hög grad som möjligt utnyttja resan i studiesyfte, att för sitt uppehälles skull taga anställningar, där de intet hade att lära, varigenom resans syfte skulle förfelas. Minskningen i förskottsbeloppet kunde emellertid tänkas i viss mån kompenseras däriigenom, att stipendiaten erhöles rätt att genom vederbörande konsulats förmedling efter styrkande av tillräckligt lång utrikes vistelse utbekomma så stor del av den innehållna återstoden av stipendiet, som erfordrades för täckande av med hemresan förenade kostnader.

En annan fråga, som för stipendieanslagens utnyttjande till avsett ändamål synes vara av minst lika stor betydelse som stipendiaternas eventuella kvarstan-

nande i utlandet, torde vara den, att inom de flesta stipendiatgrupper fall förekomma, då stipendiaten, sedan han lyftat sitt förskott, *underlåter att företaga någon studieresa*. Det kan visserligen icke påstås, att förskottet lyftes i avsikt att använda de då erhållna medlen till annat ändamål än därmed avsetts, men ett av enskilda, ofta ekonomiska angelägenheter förorsakat uppskjutande av den tillämnade resan får vanligen till följd, att de erhållna förskottsmedlen förbrukas — stundom kanske för att rädda stipendiaten ur ett ekonomiskt trångmål — och när sedan omständigheterna i övrigt medgiva resans företagande, förefinnes icke längre den därför erforderliga ekonomiska grundvalen, så att hela resan måste inhiberas.

För att minska utsikterna till att mellankommande hinder efter förskottets utbetalande förorsaka ett uppskjutande av resan med nyss angiven följd, utbetalas numera icke några förskott tidigare än högst 8 dagar före resans anträdande. Tydligt är, att man även här i stort sett måste bygga på förtroende till riktigheten av stipendiatens uppgift om dagen för sin tillämnade avresa, då man icke förr än vid granskningen av reseberättelsen har möjlighet till kontroll över uppgiften i fråga. Säkerligen skulle större effektivitet ernås, om endast en mindre del av förskottet utbetalades i den ordning nu sker, medan återstoden av förskottet samtidigt tillsändes ett av stipendiaten uppgivet konsulat att av honom där lyftas inom en viss, kortare tid, men då ett dylikt förfaringssätt skulle vara ganska omständligt och säkerligen skulle vålla de vid dylika åtgärder ovana understödstagarna ganska stora besvärligheter, torde det endast i nödfall böra tillgripas.

Stundom, om ock mycket sällan, torde förekomma, att stipendiaten, särskilt inom arbetaregruppen, och då vanligen skrädderiarbetare, *återvända till utlandet*, sedan de efter reseberättelsens godkännande utbekommit den innehållna delen av stipendiet. I avseende härå torde kollegium knappast kunna åtgöra något för att tillförsäkra landet den ökning i yrkeskunnighet, som med stipendierna avses. Det kunde visserligen tänkas, att den innehållna återstoden utbetalades först efter en viss tids (exempelvis 6 månaders) uppehåll i Sverige och företeende av intyg om stadigvarande verksamhet. Då emellertid särskilt arbetarestipendiaterna just vid sin hemkomst, innan de hunnit finna en lämplig, stadigvarande anställning, ofta torde vara i stort behov av det ekonomiska stöd, som de hava i det återstående stipendiebeloppet, skulle ett tillvägagångssätt av ovan antytt slag möjligen kunna leda till att stipendiaterna oftare än nu funne det fördelaktigt att kvarstanna i utlandet vid den anställning de där erhållit.

**Tabell över anslagen under riksstatens sjunde huvudtitel.
Finansdepartementet.**

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:								
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Departementet.	Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
		17,000		Departementschefen					17,000			
		58,000		Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli					58,000			
				Provisorisk lönerreglering för departementet, <i>förslagsanslag</i>							7,965	
				Extra föredragande i departementet							7,000	
		4,700		Extra kanslisekreterare i departementet							5,250	
				Biträde inom departementet vid beredning av ärenden rörande bankväsendet m. m., <i>förslagsanslag, högst</i>					4,700			
		79,700		Säger för departementet					79,700		20,215	
				De centrala ämbetsverken.								
		128,000		Kammarkollegium:	128,000							
				Kammarkollegium			6,000					
				Extra advokatfiskal hos kammarkollegium								
				Ordnande av vissa kammarkollegii andra arkivkontor tillhörande handlingar			1,500					
				Ytterligare förstärkning av arbetskrafterna hos kammarkollegium			¹⁾ 69,500		128,000		77,000	
		169,000		Statskontoret:					169,000			
				Statskontoret								
				Förstärkning av arbetskrafterna å statskontorets riksbokslutsbyrå							¹⁾ 9,975	
		915,000		Mynt- och justeringsverket:								
				Bestridande av de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader, <i>reservationsanslag</i> , att av inkomst av myntning och justering direkt utgå					915,000			
		144,165		Kommerskollegium:	144,165							
				Kommerskollegium								
				Provisorisk lönerreglering för kommerskollegium, <i>förslagsanslag</i>			12,345					

¹⁾ Av Kungl. Maj:ts förslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:								
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag			Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
				Förstärkning av arbetskrafterna å kommerskollegii industribyrå			10,532	—				
				Teknisk konsulent å kommerskollegii industribyrå			5,825	—				
				Handläggning hos kommerskollegium av ärenden rörande svenska fartygs registrering m. m.			10,050	—				
				Förhandskontroll å fartygs sjövärdighet ...			164,200	—				
				Sjötekniskt biträde hos kommerskollegium m. m.			5,525	—				
				Särskild sjöåklagare hos kommerskollegium			3,000	—				
				Utgivande av »Kommersiella meddelanden»			12,000	—				
				Arvode till en vaktmästare hos kommerskollegium			1,175	—	144,165	—	224,652	—
		258,300	—	Kammarrätten:					258,300	—		
				Kammarrätten								
				Förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten							1) 41,400	—
76,900	—			Statistiska centralbyrån:	76,900	—						
22,790	—			Avlöningsmedel	22,790	—						
				Arvoden åt tillfälliga biträden samt vikariatsersättningar, <i>reservationsanslag</i>								
				Provisorisk lönerreglering för statistiska centralbyrån, <i>förslagsanslag</i>			10,420	—				
				Arvoden åt en extra ordinarie första aktuarie och fyra extra ordinarie aktuarier.			21,200	—				
				Förstärkning av de till arvoden åt tillfälliga biträden m. m. anslagna medel			14,900	—				
2,000	—	101,690	—	Bibliotekets underhållande, <i>reservationsanslag</i>	2,000	—			101,690	—	46,520	—
				Överintendentsämbetet:								
		50,600	—	Överintendentsämbetet	50,600	—						
				Provisorisk lönerreglering för överintendentsämbetet, <i>förslagsanslag</i>			6,695	—				
				Förstärkning av arbetskrafterna hos överintendentsämbetet			10,000	—	50,600	—	16,695	—
		540,600	—	Patent- och registreringsverket:								
				Upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå					540,600	—		
				Kostnader, som föranledas av överståthållarsämbetets och länsstyrelsernas befattning								

1) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
										4,000	—
		58,000	—	med vissa slag av registrering, <i>förslagsanslag</i> Bankinspektionen: Upprätthållande av bankinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att av bidrag till bankinspektionen direkt utgå. Nuvarande belopp 58,000:— ökas med 5,400:—							
								63,400	—		
		2,365,855	—	Säger för de centrala ämbetsverken				2,370,755	—	420,242	—
				Bergsbruket.							
		33,000	—	Bergsstaten						33,000	—
				Provisorisk löne reglering för bergmästarna, <i>förslagsanslag</i>							
				Befrämjande i allmänhet av bergsbruket:						11,250	—
2,700	—			<i>Bestämt anslag</i>							
3,000	—	5,700	—	<i>Reservationsanslag</i>						5,700	—
				Bergsskolorna i Filipstad och Falun:							
				<i>Bestämt anslag</i>						27,000	—
				<i>Förslagsanslag</i>						1,800	—
				Säger för bergsbruket				38,700	—	40,050	—
		38,700	—	Handel och sjöfart.							
				Handelshögskolan i Stockholm							
				Handelsundervisningsanstalter:						30,000	—
115,000	—			Handelsgymnasier, <i>förslagsanslag</i> , högst							
1,500	—	116,500	—	Handelsundervisningsinspektionen, <i>förslagsanslag</i> , högst							
				115,000	—						
				1,500	—			116,500	—		
				Hälsingborgs handelsgymnasium						10,000	—
				Exportstipendier, <i>reservationsanslag</i>						20,000	—
				Handelsstudiestipendier, <i>reservationsanslag</i>						10,000	—
				Bidrag till Sveriges allmänna exportförenings verksamhet under år 1916						1 ¹⁾ 26,000	—
				Understöd till auktoriserade handelskamrarna i riket, <i>förslagsanslag</i> , högst						36,000	—
				Bidrag till en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik, <i>förslagsanslag</i>						650	—
				Bidrag till internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag						1,000	—
				Ersättning till sjömanshusen						40,900	—
				Arvoden till två dispaschörassistenter						4,000	—

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
				Flytdocka i Göteborg						250,000	
				Internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst ...						14,600	
				Understöd till aktiebolaget svenska ostasiatiska kompaniet för fortsatt uppehållande av regelbunden ångfartygsförbindelse mellan Sverige och Ostasien						¹⁾ 165,000	
		116,500	—	Säger för handel och sjöfart				116,500	—	607,250	
				Industri, hantverk och slöjd.							
				Befrämjande i allmänhet av slöjderna:							
13,500	—			<i>Bestämt anslag.</i> Nuvarande be-							
				lopp	13,500: —						
				ökas med	15,000: —	28,500	—				
				<i>Reservationsanslag:</i>							
12,500	—			Reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, vilka icke ägna sig åt bergshanteringen	12,500: —						
				Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri	9,000: —						
		26,000	—	Reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien	7,500: —	29,000	—	57,500	—		
				Vävsolan i Borås						8,150	
				Sveriges hantverksorganisation						4,000	
				Föreningen för svensk hemslöjd						15,000	
		26,000	—	Säger för industri, hantverk och slöjd				57,500	—	27,150	
				Skatteomkostnader.							
				Tullverket:							
6,793,050	—			Tullverket, <i>förslagsanslag</i>	¹⁾ 6,793,050	—					
				Förstärkning av arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst			¹⁾ 22,000	—			
				Förstärkning av arbetskrafterna vid tullverkets lokalförvaltning, <i>förslagsanslag</i> , högst			¹⁾ 205,830	—	6,793,050	—	227,830

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:								
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag			Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
		34,200		Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsen.....					34,200			
		900,000		Förstärkning av arbetskrafterna hos kontrollstyrelsen.....							20,350	
				Kontroll å tillverkningsavgifter, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp ... 900,000:—								
				<i>minskas</i> med 100,000:—					800,000			
		420,000		Stämpelomkostnader, <i>förslagsanslag</i>					420,000			
		720,000		Kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 720,000:—								
				<i>ökas</i> med..... 100,000:—					820,000			
		10,000		Observations- och uppbördsprocenter m. m., <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 10,000:—								
				<i>ökas</i> med..... 10,000:—					20,000			
		8,877,250		Säger för skatteomkostnader					8,887,250		248,180	
Kronans publika hus.												
		50,000		Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>					50,000			
		370,000		Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>					370,000			
				Uppförande av byggnad för en statens provningsanstalt							¹⁾ 250,000	
				Inredningsarbeten i gamla kungshusets källarvåning							¹⁾ 15,000	
				Ändringsarbeten i lantmäteristyrelsens lokaler							¹⁾ 30,000	
		420,000		Säger för kronans publika hus					420,000		295,000	
De kungl. teatrarna.												
		60,000		Kungl. operan					60,000			
				Brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad							40,176	
				Brandförsäkring av staten tillhörig, i operabyggnaden förvarad lösegendom							3,668	
				Brandförsäkring av staten tillhörig, i dramatiska teaterns byggnad förvarad lösegendom							1,735	
		60,000		Säger för de kungl. teatrarna					60,000		45,579	

¹ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1916 års riksstatanslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Diverse.											
		55,000	—	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>				55,000	—		
		3,000,000	—	Ersättning till städerna för mistad tolag, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 3,000,000: —							
				ökas med				3,500,000	—		
				500,000: —							
				Städers friheter, <i>förslagsanslag</i> :							
44,670	—			Direkt anvisning	44,670	—					
30	—	44,700	—	Friheter	30	—		44,700	—		
		300,000	—	Restitutioner, <i>förslagsanslag</i>				300,000	—		
				Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting						1,600,000	—
		5,295,432	—	Ersättning till vissa städer och köpingar för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel.							
				Nuvarande belopp	5,295,432: —						
				minskas med	155,748: —			5,139,684	—		
		3,100,000	—	Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel				3,100,000	—		
		100,000	—	Vederlag för nedlagda utskänkingsrättigheter, <i>förslagsanslag</i>				100,000	—		
				Till täckande av vissa förskott						674,797	—
		50,000	—	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>				50,000	—		
		100,000	—	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 100,000: —							
				ökas med	20,000: —			120,000	—		
		133,137	—	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i> .							
				Nuvarande belopp	133,137: —			133,123	—		
				minskas med	14: —					500	—
				Extra lönetillägg för år 1916, <i>förslagsanslag</i>				32,000	—		
		32,000	—	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>							
		12,210,269	—	Säger för diverse				12,574,507	—	2,275,297	—
		24,193,774	—	Summa				24,604,912	—	3,978,963	—